

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA EDUKACJI I NAUKI¹⁾

z dnia ... 2022 r.

w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych

Na podstawie art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2022 r. poz. 574, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ustala się klasyfikację dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych, stanowiącą załącznik do rozporządzenia.

§ 2. Traci moc rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz. U. poz. 1818).

§ 3. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

MINISTER EDUKACJI I NAUKI

¹⁾ Minister Edukacji i Nauki kieruje działem administracji rządowej – szkolnictwo wyższe i nauka, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 października 2020 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Edukacji i Nauki (Dz. U. z 2022 r. poz. 18).

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2022 r. poz. 583, 655, 682, 807, 1010, 1079 i 1117.

Załącznik do rozporządzenia
Ministra Edukacji i Nauki
z dnia ... (poz. ...)

KLASYFIKACJA DZIEDZIN NAUKI I DYSCYPLIN NAUKOWYCH ORAZ
DYSCYPLIN ARTYSTYCZNYCH

Lp.	Dziedzina nauki/sztuki	Dyscyplina naukowa/artystyczna
1	Dziedzina nauk humanistycznych	1) archeologia
		2) etnologia i antropologia
		3) filozofia
		4) historia
		5) językoznawstwo
		6) literaturoznawstwo
		7) nauki o kulturze i religii
		8) nauki o sztuce
2	Dziedzina nauk inżynieryjno-technicznych	1) architektura i urbanistyka
		2) automatyka, elektronika i elektrotechnika
		3) informatyka techniczna i telekomunikacja
		4) inżynieria bezpieczeństwa
		5) inżynieria biomedyczna
		6) inżynieria chemiczna
		7) inżynieria lądowa, geodezja i transport
		8) inżynieria materiałowa
		9) inżynieria mechaniczna
		10) inżynieria środowiska, górnictwo i energetyka

		11) ochrona dziedzictwa i konserwacja zabytków
3	Dziedzina nauk medycznych i nauk o zdrowiu	1) biotechnologia
		2) nauki farmaceutyczne
		3) nauki medyczne
		4) nauki o kulturze fizycznej
		5) nauki o zdrowiu
4	Dziedzina nauk o rodzinie	nauki o rodzinie
5	Dziedzina nauk rolniczych	1) nauki leśne
		2) rolnictwo i ogrodnictwo
		3) technologia żywności i żywienia
		4) zootechnika i rybactwo
6	Dziedzina nauk społecznych	1) ekonomia i finanse
		2) geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna
		3) nauki o bezpieczeństwie
		4) nauki o komunikacji społecznej i mediach
		5) nauki o polityce i administracji
		6) nauki o zarządzaniu i jakości
		7) nauki prawne
		8) nauki socjologiczne
		9) pedagogika
		10) prawo kanoniczne
		11) psychologia

		12) stosunki międzynarodowe
7	Dziedzina nauk ścisłych i przyrodniczych	1) astronomia
		2) informatyka
		3) matematyka
		4) nauki biologiczne
		5) nauki chemiczne
		6) nauki fizyczne
		7) nauki o Ziemi i środowisku
8	Dziedzina nauk teologicznych	1) nauki biblijne
		2) nauki teologiczne
9	Dziedzina nauk weterynaryjnych	weterynaria
10	Dziedzina sztuki	1) sztuki filmowe i teatralne
		2) sztuki muzyczne
		3) sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki

Za zgodność pod względem prawnym,
legislacyjnym i redakcyjnym
Wojciech Ulitko
Dyrektor Departamentu Prawa Szkolnictwa Wyższego i Nauki
w Ministerstwie Edukacji i Nauki
/– podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

UZASADNIENIE

Od czasu wejścia w życie rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz. U. poz. 1818), zwanego dalej „rozporządzeniem”, wydanego na podstawie art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2022 r. poz. 574, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą”, do Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, a następnie do Ministerstwa Edukacji i Nauki – pod wpływem zmian w rozwoju badań naukowych oraz potrzeb społeczno-gospodarczych – są kierowane wnioski przedstawicieli środowiska akademickiego, a także ministrów kierujących poszczególnymi działami administracji rządowej wskazujące na potrzebę wprowadzenia zmian w klasyfikacji dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych, zwanej dalej „klasyfikacją”, określonej rozporządzeniem. Autorzy postulatów wskazują, że określona w rozporządzeniu klasyfikacja nie realizuje w odpowiedni sposób wytycznych zawartych w art. 5 ust. 3 ustawy, zgodnie z którymi powinna ona uwzględniać „systematykę dziedzin i dyscyplin przyjętą przez Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (dalej „OECD”), bezpieczeństwo państwa, konieczność dochowania zobowiązań międzynarodowych Rzeczypospolitej Polskiej oraz cele, których realizacji służy klasyfikacja”.

Cele, których realizacji służy klasyfikacja na gruncie krajowym, to przede wszystkim stworzenie możliwości przeprowadzenia miarodajnej ewaluacji jakości działalności naukowej, zwanej dalej „ewaluacją”, która zgodnie z art. 265 ust. 4 ustawy jest przeprowadzana w poszczególnych dyscyplinach, umożliwienie rozwoju naukowego pracowników naukowych oraz stworzenie ram prawnych dla rozwoju działalności dydaktycznej uczelni. Od wyników ewaluacji zależy zarówno podział środków finansowych na utrzymanie i rozwój potencjału badawczego podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki, jak również uzyskanie albo zachowanie uprawnień do nadawania stopni doktora i doktora habilitowanego w danej dyscyplinie naukowej albo artystycznej, a także możliwość uzyskania przez uczelnię pozwolenia na utworzenie studiów na określonym kierunku, poziomie i profilu, prowadzenia szkoły doktorskiej, czy przystąpienia do programów „Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza” lub „Regionalna Inicjatywa Doskonałości”. Z uwagi na ww. implikacje wyników ewaluacji stanowi ona istotne narzędzie polityki w zakresie nauki i szkolnictwa wyższego, które silnie motywuje podmioty systemu szkolnictwa wyższego i nauki do podnoszenia jakości działalności naukowej. Cele klasyfikacji wpisują się więc w określoną w preambule ustawy,

realizowaną przez uczelnie i inne podmioty systemu szkolnictwa wyższego i nauki misję o szczególnym znaczeniu dla państwa i narodu, tj. wnoszenie kluczowego wkładu w innowacyjność gospodarki, przyczynianie się do rozwoju kultury oraz współkształtowanie standardów moralnych obowiązujących w życiu publicznym.

Proponowane w projekcie rozporządzenia zmiany w stosunku do dotychczas obowiązującego podziału dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych pozwolą na pełniejszą realizację wytycznych zawartych w art. 5 ust. 3 ustawy, przez uwzględnienie w większym stopniu systematyki dziedzin i dyscyplin przyjętej przez OECD oraz kwestii bezpieczeństwa państwa, a także kierunków rozwoju badań naukowych i ich ewolucji, a tym samym na stworzenie bardziej sprzyjających warunków do rozwoju badań naukowych prowadzonych przez podmioty systemu szkolnictwa wyższego i nauki. Utworzenie nowych dyscyplin naukowych umożliwi w kolejnych latach przeprowadzanie bardziej efektywnej i adekwatnej do faktycznych potrzeb środowiska naukowego ewaluacji (art. 265 ust. 4 ustawy), a w następstwie – nadawanie stopni naukowych (art. 177 ust. 2 ustawy) i prowadzenie kształcenia w szkole doktorskiej (art. 198 ustawy) w ramach tych dyscyplin. Utworzenie nowych dyscyplin pozwoli także na prowadzenie studiów na kierunkach, których efekty uczenia się będą mogły być przypisane do nich, a także będzie miało wpływ na możliwość przystępowania przez uczelnie do konkursów w ramach programów „Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza” (art. 388 ust. 1 ustawy) i „Regionalna Inicjatywa Doskonałości” (art. 397 ust. 1 ustawy).

Proponowane rozwiązania przyczynią się zatem do stworzenia bardziej sprzyjających warunków do rozwoju badań naukowych w Polsce, w szczególności w nowo utworzonych dziedzinach nauki i dyscyplinach naukowych. Mając na celu powyższe, w projekcie rozporządzenia proponuje się wyodrębnić:

- 1) dyscypliny naukowej etnologia i antropologia w dziedzinie nauk humanistycznych;
- 2) dyscypliny naukowej inżynieria bezpieczeństwa w dziedzinie nauk inżynieryjno-technicznych;
- 3) dyscypliny naukowej ochrona dziedzictwa i konserwacja zabytków w dziedzinie nauk inżynieryjno-technicznych;
- 4) dyscypliny naukowej biotechnologia w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu;
- 5) dziedziny nauk o rodzinie wraz z utworzeniem dyscypliny naukowej nauki o rodzinie;
- 6) dyscypliny naukowej stosunki międzynarodowe w dziedzinie nauk społecznych;

- 7) dyscypliny naukowej nauki biblijne w dziedzinie nauk teologicznych;
- 8) dziedziny nauk weterynaryjnych obejmującej dyscyplinę naukową weterynaria.

Proponuje się ponadto zmianę nazwy dyscypliny naukowej inżynieria lądowa i transport na inżynieria lądowa, geodezja i transport.

Propozycja utworzenia dyscypliny naukowej etnologia i antropologia w dziedzinie nauk humanistycznych jest odpowiedzią na zgłaszane przez środowiska naukowe utrudnienia w prowadzeniu międzynarodowej współpracy naukowej z zakresu etnologii i antropologii. Brak wyodrębnionej dyscypliny etnologia i antropologia może, w opinii przedstawicieli tego pola badawczego, powodować oddalenie polskich naukowców od głównego nurtu badań prowadzonych w tym obszarze, w którym są podejmowane tak ważne problemy współczesnych przemian jak migracje, kontakty międzykulturowe, problemy mniejszości, czy transformacje społeczno-kulturowe.

Utworzenie dyscypliny naukowej inżynieria bezpieczeństwa w dziedzinie nauk inżynieryjno-technicznych ma na celu zapobieżenie obniżeniu poziomu bezpieczeństwa, do czego w ocenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji może doprowadzić zaniechanie badań naukowych w tym zakresie.

Projekt utworzenia dyscypliny naukowej ochrona dziedzictwa i konserwacja zabytków w dziedzinie nauk inżynieryjno-technicznych wynika z sygnalizowanego przez przedstawicieli środowiska naukowego rozproszenia edukacji akademickiej i badań naukowych w obszarze tzw. *Built Heritage*, tj. dziedzictwa budowlanego. Kształcenie w tym zakresie jest obecnie prowadzone w ramach studiów architektonicznych, studiów z zakresu inżynierii budowlanej i nauk ścisłych oraz innych zakresów nauki, co w opinii reprezentantów tego pola badawczego „nie sprzyja rozwojowi nowoczesnego modelu kształcenia profesjonalnych kadr konserwatorskich, prowadzenia innowacyjnych badań w tym zakresie oraz wdrażania skutecznych procedur finansowania i realizacji projektów dziedzictwa kulturowego”.

Propozycja utworzenia dyscypliny naukowej biotechnologia w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu ma z kolei na celu wzmocnienie działalności naukowej w zakresie biotechnologii. Taka interwencja będzie spójna z polityką rządu w zakresie biotechnologii opisaną w Rządowym Planie Rozwoju Sektora Biomedycznego na lata 2022–2031, z powołaniem Pełnomocnika Prezesa Rady Ministrów do spraw rozwoju sektora biotechnologii i niezależności Polski w zakresie produktów krwiopochodnych, działalnością Agencji Badań Medycznych oraz realizacją projektu utworzenia polskiego hubu

biotechnologicznego mającego prowadzić działalność w obszarach innowacji farmaceutycznych, innowacji w zakresie wyrobów medycznych i rozwiązań cyfrowych w zdrowiu. Rozwój badań naukowych w zakresie biotechnologii powinien przyczynić się do poprawy opieki zdrowotnej w Polsce. Utworzenie w ramach klasyfikacji dyscypliny naukowej biotechnologia w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu nie jest sprzeczne z międzynarodową systematyką dziedzin i dyscyplin przyjętą przez OECD, która również uwzględnia tę dyscyplinę naukową.

Wyodrębnienie dziedziny nauki o rodzinie z dyscypliną naukową nauki o rodzinie ma przeciwdziałać obecnemu rozproszeniu środowiska badawczego podejmującego problematykę rodziny. Niejednoznaczna w aktualnym stanie prawnym przynależność badań naukowych prowadzonych w obrębie tego środowiska do różnych dziedzin nauki (nauk teologicznych, nauk humanistycznych oraz nauk społecznych) oznacza brak możliwości uwzględniania dorobku tego środowiska w adekwatnej dyscyplinie naukowej i dziedzinie nauki, a tym samym efektywnego rozwoju badań naukowych. Niemożność budowy i skupienia środowisk naukowców prowadzących badania na pograniczu wielu dyscyplin naukowych, których przedmiotem jest rodzina, nie sprzyja efektywności tych wysiłków, ani wypracowaniu właściwego dla tej dziedziny instrumentarium badawczego.

Dyscypliną naukową stosunki międzynarodowe w dziedzinie nauk społecznych należy utworzyć ze względu na zasadnicze znaczenie tego obszaru jako nauki stosowanej, umożliwiającej – w opinii Prezesa Centrum Stosunków Międzynarodowych – „rozwiązywanie konkretnych problemów międzynarodowych, takich jak: zapewnienie pokoju na świecie, funkcjonowanie instytucji międzynarodowych, prowadzenie polityki zagranicznej i dyplomacji”. Według Prezesa Centrum Stosunków Międzynarodowych „dotychczasowy brak takiego wyodrębnienia spowalnia rozwój młodych kadr naukowych oraz utrudnia rozwój współpracy instytucjonalnej z ośrodkami zagranicznymi”, co może negatywnie oddziaływać na potencjał polskiej dyplomacji i w efekcie – poziom bezpieczeństwa w wymiarze krajowym oraz międzynarodowym.

Uzasadnieniem dla wyodrębnienia dyscypliny naukowej nauki biblijnej w dziedzinie nauk teologicznych są zgłaszane przez biblistów przeszkody w rozwoju współpracy z Instytutami Biblijnymi w Rzymie i w Jerozolimie oraz z Centrami Badań i Studiów Biblijnych w Europie i w Stanach Zjednoczonych, a także w organizowaniu studiów biblijnych do poziomu licencjatu

kanonicznego wynikające z braku samodzielnej dyscypliny naukowej poświęconej tym zagadnieniom.

Propozycja utworzenia dziedziny nauk weterynaryjnych obejmującej dyscyplinę naukową weterynaria wynika z niewłaściwego przyporządkowania dyscypliny naukowej weterynaria do dziedziny nauk rolniczych w obowiązującej klasyfikacji. Przedstawiciele środowiska naukowego związanego z tym obszarem wykazują, że badania naukowe prowadzone w obrębie dyscypliny naukowej weterynaria nie ograniczają się jedynie do dziedziny nauk rolniczych, która jest ściśle związana z gospodarką żywnościową i do której jest w obecnej klasyfikacji zaliczana dyscyplina naukowa weterynaria, lecz mają szerszy charakter. W ramach weterynarii rozwijają się obecnie specjalistyczne obszary badawcze, takie jak dermatologia, gastroenterologia, kardiologia, nefrologia, neurologia i okulistyka weterynaryjna, a prowadzone w tej dyscyplinie badania naukowe dotyczą również zagadnień związanych m.in. z biochemią tkanek i narządów, biologią molekularną, farmakologią, farmacją, toksykologią, mikrobiologią lekarską, immunologią czy parazytologią. Zasadne jest zatem wyodrębnienie dziedziny nauki obejmującej całe spektrum działalności badawczej związanej z weterynarią.

Proponowana zmiana nazwy dyscypliny naukowej inżynieria lądowa i transport na inżynieria lądowa, geodezja i transport ma na celu jednoznaczne usytuowanie geodezji w ramach klasyfikacji, zgodnie ze zgłaszanymi w tym zakresie postulatami środowiska naukowego.

Należy jednocześnie zwrócić uwagę, że nowa klasyfikacja uwzględni wszystkie dyscypliny naukowe i artystyczne wyróżnione w dotychczas obowiązującej systematyce, a prowadzenie kształcenia czy działalności badawczej związanej z jakimkolwiek obszarem badawczym nie będzie dyskryminowane z powodu wprowadzenia nowej klasyfikacji. Projektowane rozwiązania otwierają zatem nowe możliwości i – jak się zakłada – powinny się przyczynić do rozwoju podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki.

Należy wskazać, że nie ma możliwości podjęcia alternatywnych w stosunku do działań o charakterze legislacyjnym środków umożliwiających osiągnięcie zamierzonego celu. Jednocześnie, ponieważ proponowane rozwiązania dotyczą większości dziedzin nauki wchodzących w skład obowiązującej klasyfikacji, stanowiącej załącznik do rozporządzenia, zdecydowano się na opracowanie projektu nowego aktu wykonawczego zamiast dokonywania nowelizacji rozporządzenia.

Projekt nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt nie wpływa bezpośrednio na działalność mikro-, małych i średnich przedsiębiorców oraz nie dotyczy majątkowych praw i obowiązków przedsiębiorców lub praw i obowiązków przedsiębiorców wobec organów administracji publicznej.

Projekt nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji lub uzgodnienia.

Projekt nie podlega notyfikacji zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).